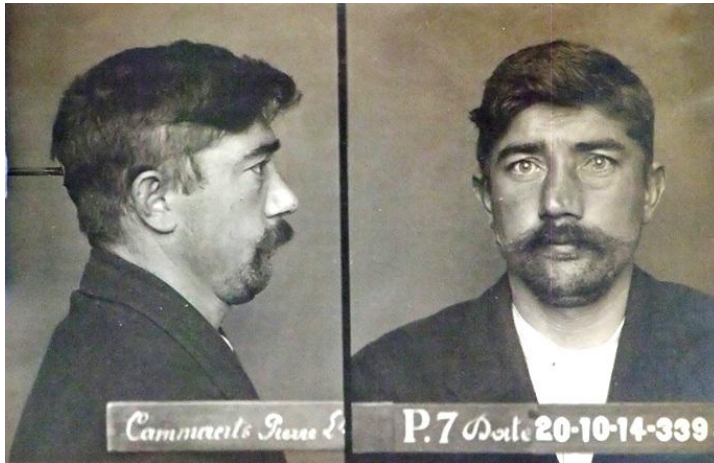

Cammaerts Pierre Louis °1883

Pierre Cammaerts (30j.) in 1914

Cammaerts (67j.) in 1950

Jeugd jaren

Pierre Louis Cammaerts werd te Ottenburg geboren op 21 mei 1883, als zoon van François Cammaerts en Marie Catherine Debeker. Pierre was de tweede in een rij van acht, met twee broers en zes zussen: Maria Catharina (Colette) (1880), Marie Louise (1885), Guillaume (1888), Felix (1891), Marie Thérèse (1894), Marie (1896), Joséphine (1899) en Marie Julie (1901).

De familie Cammaerts-Debeker stond bekend als een sobere, maar welstellende boerenfamilie. Zij baatte een hoeve uit in de Dijlestreek. In 1887 verhuisde de familie vanuit Ottenburg naar Watermaal-Bosvoorde.

Pierre Cammaerts volgde de lagere school in zijn gemeente, maar hij stond niet bekend als een ijverige leerling. Hij kreeg een goede opvoeding en hij had een goed karakter, maar hij had geen zin of aanleg om te studeren. Uiteindelijk kon hij "een beetje lezen en schrijven".

Beroepsleven

Reeds als jonge knaap werd Pierre Cammaerts ingeschakeld in het arbeidsproces. Vanaf 1895 werkte Pierre (12 jaar) als "karreman" voor zijn vader, die meester-voerman was. Als salaris ontving Pierre, naast het eten, een dagloon van drie frank.

Als 16-jarige jongeling maakte hij voor het eerst kennis met justitie. Hij kreeg een boete omwille van "mishandeling van derden". En toen hij 21 jaar was, kreeg hij weer een boete.

In 1903, toen Pierre 20 jaar werd, moest hij zich melden als kandidaat soldaat. Bij middel van loting werd toen bepaald wie het vaderland mocht (lees: moest) dienen. Maar Pierre had geluk. Hij werd er niet in geloot.

Pierre Cammaerts was 24 jaar toen hij in 1907 huwde met Jeanne Deweys (1877-1957). Uit dit huwelijk werden vier kinderen geboren: René François (1908-1915), Jean François (1909-1992), Julie Louise (1911-1999) en Marie-Thérèse (1914-2004). Zij woonden in Watermaal-Bosvoorde. Pierre had de sociale status van arbeider in een landelijke omgeving. Met het gezinsinkomen van 18 frank per week was er geen weelde. Af en toe ging men wel naar een film of een toneel. Het gezin leefde sober, bleef gespaard van tegenslagen, maar de verhouding tussen Pierre en zijn vrouw was niet goed. In 1913 verliet Pierre Cammaerts (30 jaar) zijn vrouw en zijn drie jonge kinderen. Op dat moment was

Jeanne Deweys in verwachting van hun vierde kind. Pierre Cammaerts verdween en liet niks meer van zich horen.

Landloper

Op 30 oktober 1913 werd Pierre Cammaerts voor het eerst voorgeleid in de rechtbank van Berchem. Zo kwam Pierre op 3 november 1913 terecht in het toevluchtshuis van Rekem, maar tien dagen later, op 14 november 1913, ontsnapte hij. Zijn vrijheid duurde maar een paar weken. Hij werd opgepakt en weer naar Rekem gebracht. Met Lichtmis, op 2 februari 1914 kwam hij vrij.

Bijna een jaar later, in december 1915, werd hij weer aangehouden. De rechter van Tienen oordeelde dat hij een landloper was, want men stelde vast dat hij geen geld, geen werk en geen adres had. Het was Kerstmis, dus op 25 december 1915, toen hij arriveerde in de landloperskolonies van de Noorderkempen (zowel in Merksplas als in buurgemeente Wortel bevond zich een landloperskolonie. Beide domeinen behoorden tot de Rijksweldadigheidskoloniën, toen onder het beheer van één directeur). Op de griffie van de gevangenis noteerde men dat Pierre Cammaerts een vagebond was, een luiaard, een dronkaard. Als beroep noteerde men dat hij brouwer was. Na een gesprek met de directeur en een onderzoek van de dokter werd elke nieuwkomer ingedeeld in een karweiploeg.

Als jonge landloper nam Pierre Cammaerts meermaals de vlucht. Voor Pierre was het blijkbaar moeilijk om zich te schikken naar de regels van de instelling en om dwangarbeid uit te voeren. Dat resulteerde nooit in een onbeperkte vrijheid. Telkens werd hij opnieuw gearresteerd en voor de rechter gebracht. Die kon daar natuurlijk niet mee lachen. Telkens kreeg hij dan een strengere straf, meestal in een andere gevangenis. Zo belandde hij 15 dagen in het toevluchtshuis van Rekem (1913), 7 maanden en 6 dagen in de gevangenis van Turnhout (1916), 8 dagen in Merksplas-Kolonie (1924).

Tijdens de Eerste Wereldoorlog zat Pierre Cammaerts in de landloperskolonie van Merksplas. In een opwelling van vaderlandsliefde besloot hij om het Vaderland te gaan dienen. Op 2 januari 1917 ontsnapte hij uit de gevangenis. Hoe hij in Nederland geraakte, is een raadsel, want vlak achter het domein van Wortel-Kolonie, op de grens met Nederland, had de Duitse bezetter een elektrische dodendraad gespannen. Wellicht sloot hij aan bij een groep van "grenspasseurs".

Waar hij in Nederland verbleef tussen 2 januari 1917 en 4 december 1917 is niet bekend. Mogelijk werkte hij als knecht bij een boer of zakenman, als vervanger voor de Nederlandse jongelingen die werden opgeroepen om als militair de grenzen te bewaken.

Tijdens de winter van 1917 kwam Pierre Cammaerts terecht in Vluchtoord Uden, waar tijdens de Eerste Wereldoorlog ca 7500 Belgische vluchtelingen verbleven. Hij arriveerde er op 4 december 1917. Hij vertelde dat hij afkomstig was uit Huldenberg, maar in Bosvoorde woonde. Drie dagen later, op 7 december 1917, verliet hij dit barakkenkamp. Men noteerde er dat hij naar Engeland vertrok.

Pierre Cammaerts was van immers plan om zich als vrijwilliger te melden bij het Belgisch leger achter de IJzer. Op 10 december 1917 werd hij in het Belgisch consulaat in Rotterdam ondervraagd en kreeg hij de nodige richtlijnen.

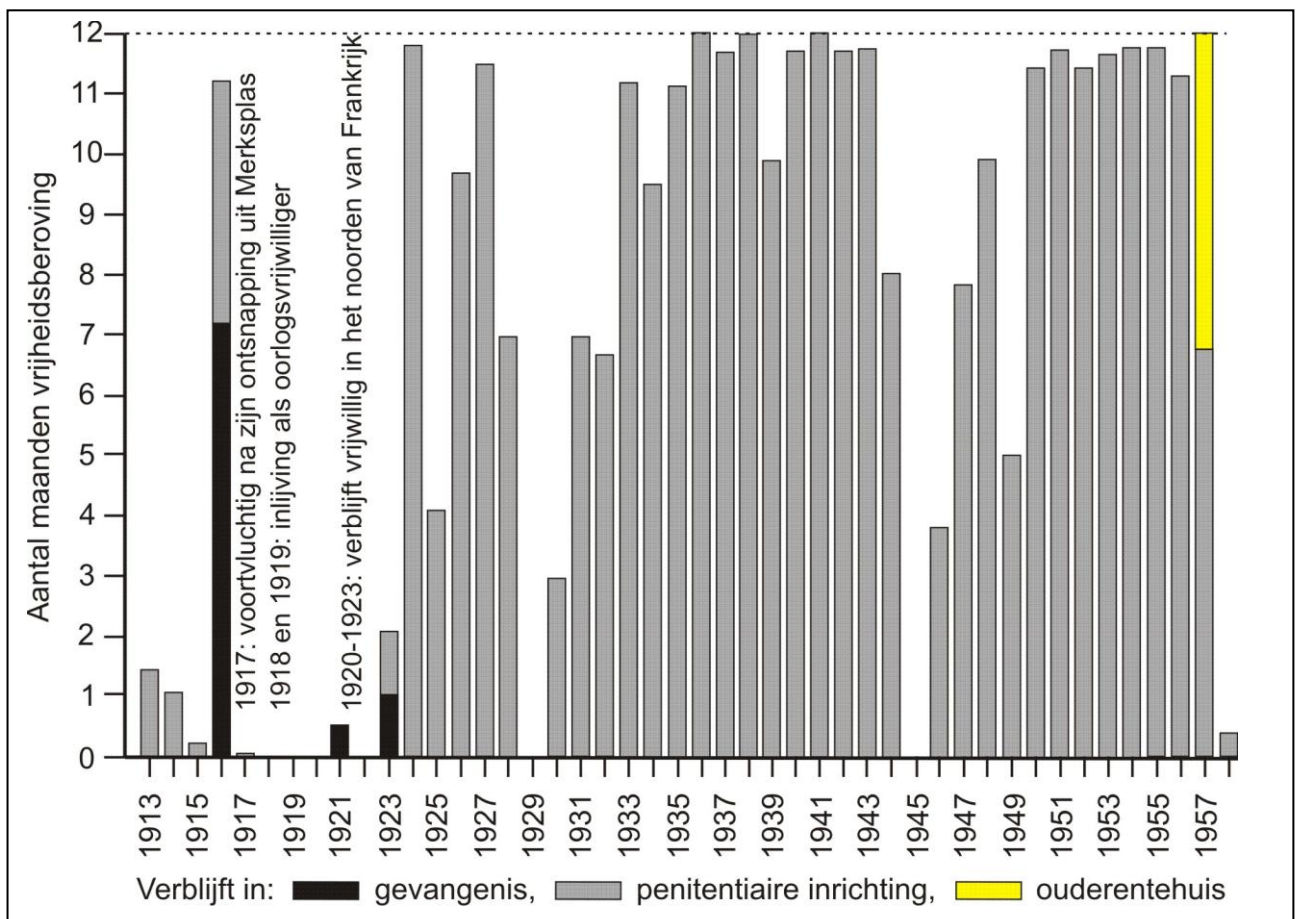
Via een zeehaven in "de Hoek van Holland" (meestal Vlissingen) vertrok hij op 19 december 1917 naar het Verenigd Koninkrijk. Hij meldde zich als vrijwilliger in Folkstone. Na een eerste opleiding in Frankrijk werd hij ingedeeld bij de Cavalerie in het kamp van Auvours bij Le Mans. Op 25 januari 1918 werd hij er officieel ingeschreven en kreeg hij het vervolg van zijn opleiding. Vanaf 30 mei 1918 verhuisde hij naar de Hulptroepen van de Genie, waar hij werd ingezet voor het laden van munitie in Loon-Plage, het Belgisch artillerie-arsenaal nabij Duinkerken.

Ondertussen rezen er bij de Militaire Veiligheidsdienst evenwel twijfels over zijn ware intenties en zijn levensverhaal dat hij had verteld in Rotterdam. Men stelde vast dat hij een eenvoudige boerenzoon was, met weinig opleiding maar met heel veel ijver voor zijn militaire verplichtingen. Men vreesde

ervoor dat hij een spion was! Hij werd daarom nogmaals verhoord en men kwam tot de conclusie dat hij intelligenter was dan hij zich voordeed, hoewel men niet beschikte over concrete bewijzen tegen de nationale veiligheid. Niettemin werd Pierre Cammaerts discreet in de gaten gehouden... Op het einde van de oorlog vreesde hij ervoor dat zijn situatie als veroordeelde aan het licht zou komen en dat hij zou terechtkomen in een gevangenis. Enkele dagen voor de Wapenstilstand op 18 november 1918 deserteerde hij (daarom?) en verdween in de anonieme massa van de bevolking. Het duurde 3 maanden en 17 dagen eer Pierre Cammaerts weer werd aangehouden. Gelukkig was de krijgsraad mild. Hij werd niet opgesloten, maar hij bleef in observatie. In december 1919 zwaaide hij af.

Na zijn legerdienst week Pierre Cammaerts uit naar Noord-Frankrijk, maar ook daar kon hij justitie niet ontwijken. Tweemaal belandde hij er in de gevangenis: 15 dagen in Montreuil-sur-Mer (1921) en een maand in Saint-Omer (1923).

Noch zijn legerdienst, noch zijn verblijf in de gevangenissen zorgden ervoor dat hij de draad van het leven weer oppikte. Pierre Cammaerts hervatte zijn zwerversbestaan in België. Of wist hij echt niet van welk hout pijlen te maken en aanvaardde hij daarom om landloper te zijn. Vanaf 1923 zette hij de reeks van arrestaties, rechtbanken en landloperskolonies verder. Vanaf 1913 tot 1958 verbleef hij liefst 30 maal in de gevangenis, samen goed voor 27 jaren, of 61% van de 45 laatste jaren van zijn leven.

Op 12 mei 1924 erkende de dokter van de landloperskolonie dat hij "krachteloos" was. Waarom dit was, is niet bekend. Of dit echt zo was of geveinsd, is ook niet duidelijk, want in 1939 was hij weer "bekwaam". Maar vanaf 1946 tot 1952 was Pierre Cammaerts dan toch weer "gebreekig".

In 1929 en in 1945 was er een langere periode van vrijheid. In 1945, onmiddellijk na de Tweede Wereldoorlog, was dit wellicht het gevolg van het feit dat men elke gevangenisruimte nodig had om de personen op te sluiten, die verdacht waren van oorlogsmisdrijven (bv. collaboratie).

Op het einde van zijn leven kreeg Pierre Cammaerts toch wel spijt van zijn levenshouding. Op zo'n momenten probeerde hij terug in contact te komen met zijn familie, zijn vrouw en zijn kinderen. Maar hij had hen teveel pijn gedaan. Zij wilden niks meer te maken hebben met Pierre. In 1947 liet hij weten dat de landloperskolonie van Wortel, met zijn staatsboerderij, zijn "thuis" was. Daar wilde hij wel blijven voor de rest van zijn leven (1952). Vanaf die periode gedroeg hij zich in de kolonie voorbeeldig. Hij vervulde zijn taak zo goed hij kon (1947), hetzij als tuinier, hetzij als houthakker (1956). Hij stond toen bekend als een goede kolonist, met een goed gedrag, die zichzelf nuttig maakte, zo goed hij kon (1957).

Op 4 maart 1957 werd hij voor de 29-ste keer vrijgelaten. Door bemiddeling van de directie meldde hij zich aan bij de Zusters der Armen in het Kiel te Antwerpen. Zij boden een home voor behoeftige armen, maar daar voelde Pierre zich ook niet thuis. Een half jaar later, op 11 augustus 1957, arriveerde hij weer in Wortel. De dokter stelde vast dat hij een zwak hart had en daarom voorzichtig moest zijn. Hij berustte in zijn lot. Op 8 februari 1958 overleed Pierre Cammaerts te Wortel op een leeftijd van 74 jaar. Hij werd begraven in de zavelgrond van de Kempen, bij zijn makkers op de landlopersbegraafplaats van Wortel-Kolonie. Op zijn graf plaatste men een anoniem kruisje met het nummer 273. Maar thans is dit kruisje niet meer aanwezig....

KG

Bronnen

- > Archief van de familie Cammaerts.
- > Cavaga-kaarten van de RWK Wortel.
- > Rijksarchief Antwerpen, Landlopersdossiers via archiefingang M36, RWK 1996-1997.
- > Rijksarchief Krijgsauditoraat, doos 815, dossier 501.
- > Rijksarchief, i23, antropologisch dossier 628, van de gevangenis van Vorst.
- > War Heritage Intitute, Documentatiecentrum, dossier 6197224.
- > Archief Vluchtoord Uden: www.udenarchief.nl